

İNFAK: "Nefk"den gelen infak sözlükte; bitirmek, mali ve parayı elden çıkarmak demektir. Dini bir terim olarak, "Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak amacıyla kişinin kendi servetinden harcamada bulunmasıdır.

İslam Medeniyet tarihinde ise Allah'a itaat ve ibadet niyeti taşıyan İslama ve müslümanlara yardım ve fayda sağlayan her türlü harcamalardır. Allah yolunda infak hem farz olan zekatı, hem de nafile olan sadaka, fitr sadakası, borç verme, minin maddi-manevi sıkıntısını gidermek, ülke savunmasından, hacı hizmetlerine, yoksulların desteklenip, okul, kütüphane, cami, yol, köprü ve çeşme gibi hayır kurumlarının tesisine hatta tabiatın korunup geliştirilmesine kadar örnekler vardır.

İnfak, Kur'an-ı Kerim'de ayetlerle sabit bir farzdır.

"Mallarında dilenci ve yoksul için bir hak vardır." (Zariyat 19)

"Onların mallarında saile(isteyene)ve mahruma(iffetinden dolayı istemeyip mahrum kalana) belli bir hisse vardır." (Mearic 24-25)

İnsanın sahip olduğu servetin gerçek sahibi Allah'tır. O'nun emanet olarak verdiği bu nimetten başkalarına vermek gerekir. Zaten Allah-u Teala muttaki kullarından Bakara 2-3'te "infak" onların gayba iman ve namazdan sonra verdiği rızıktan başkalarına infak ederler şeklinde 3.sırada bahsetmektedir. Kur'an-ı Kerim'de infakı emreden her ayete baktığımızda Allah'a iman ve namaz emrinden sonra Allah yolunda infaktan bahsettiğini görürüz.

İnfak her şeyden önce minin bir şiarıdır. Zira onun ahlak ve karakteri haline gelmiştir. O elinde bulunanları imkan nispetinde daima vermeyi fazilet kabul eder.

Kur'an-ı Kerim böyle davrananları cennet ile müzekafaatlandıracağını va'deder.

"Allah minlerden mallarını ve canlarını kendilerine(verilecek)cennet karşılığında satın almıştır." (Tevbe 111)

İHSAN: "Husn"den gelip, güzel olmak, başkasına iyilik etmek, yaptığı işi en güzel şekilde yapmak demektir. Bir insanın gerçekleştireceği işin ihsan seviyesine ulaşması için, neyi, nasıl yaptığını bilmesi, en güzel şekilde eyleme demektir.

Hz. Ali "İnsanlar işlerini ihsanla yapmalarına göre değer kazanır." diyerek ihsanın önemini vurgulamıştır.

Ahlak literatüründe, iyilikte farz olan asgari ölçüden iyilikte ve severek daha fazlasını yapmak demektir.

Ragıp el-İsfahani'ye göre ihsan adaletin üstünde bir derecedir. Adalet borcunu vermek alacağını almak ihsan ise üstüne senden daha fazlasını vermek, alması gerekenden daha azını almaktır. Buna göre adaleti görmek, vacip ihsanı görmek, mendup veya müstehaptır." (Gazali 2) İnsanlar arasından ihsan üstünde kısımında zikredilir.

1.Allah'a karşı ihsan: Şartlarına uygun iman etmek, emir ve yasaklarına uymaktır.

2.İnsanlara karşı ihsan: Bu hem Allah'a hem de insanın ana-babasına, komşu ve akrabalarına iyilik yapmak, haklarına riayet etmek, kusurlarını bağışlamaktır.

3.Kişinin kendine karşı ihsanı: Bu iman edip ,salih amel işleyerek Allah'ın rızasını, rahmetini, cennetini kazanmaktır.

Hepimizin de bildiği Cibril hadisinde Cibril'in "ihsan nedir?" sorusuna Peygamberimizin "Allah'ı gıymışsun gibi ibadet etmen her ne kadar sen Onu gıymesen de O seni gıymışsun" diye cevap vermesi, bize "ihsanı" en güzel şekilde tarif eder.

Bu tanım ve açıklamalardan yola çıkığımızda konumuz olan infakın ihsandan ayrı değil, ihsanın bir parçası olduğunu söyleyebiliriz. Bu yüzden infaktan bahsederken ihsansız olmayacağını, ihsansız infakın eksik kalacağını belirtmemiz gerekir.

İnfakta ihsan yapılan yardımların dünyevi beklentilerden uzak her an Rab'le berabermiş gibi sırf Allah için faaliyette olma halidir.

İnfak İhsan Derecesine Ulaştığı Zaman Bizlere Neler Kazandırır?

İnfak sanıldığı gibi maddi kayba sebebiyet vermeyip, aksine manevi kazanımlar yanında maddi imkanlar olarak da pek çok fayda sağlamaktadır. Onunla insan bir yandan sosyal hayatta itibar kazanırken, diğer yandan hem malı hem de canı itibarı ile koruma altına girmektedir. Allah'ın rahmet hazinelerine müracaat olan cömertlikle bereket kapılarının açıldığına şahit olmak sanıldığı kadar aksine mananın yanında maddi huzurda sağlar.

-Toplumda saygınlığı artırır: İnsanın devamlı verici olması, ihtiyacı olsa bile kardeşini kendine tercih etmesi toplum içinde saygınlığının artmasına vesiledir. Allah'a yaklaşmanın vesilesi de sayılan bilmeyle bir hareketle kendisi farkında olmasa bile rabbi katındaki yerinin ağırlığını adeta kulları arasında hissettirmektedir.

Hz. Ömer ganimetlerin devlet hazinesine bol bol geldiği dönemde, Hz. Ebu Ubeyde, Hz. Muaz bin Cebel ve Hz. Huzeyfe gibi efendilerimize yakınlığı diğer kişileri kıskandırır. Ömer'in kendilerine güvenlerini temin ettiği yazar altını hemen oracıkta muhtaçlara dağıtıp infak edebilmeleri Hz. Ömer'in teveccühünü kazandırmıştır.

-Malı bereketlendirir: Ayet ve hadisler ışığında verilen malın eksilmeyip, aksine ihlas nispetinde bereketlenip arttığını haber alırız. Nitekim Hz. Ebu Bekir malının neredeyse tamamını infak ettiği halde Allah'ın lütfuyla tekrar tekrar servet sahibi olmuştur. Allah yolunda harcanan mal tıpkı budanan bir ağacın daha verimli ve canlı hale gelmesi gibi bereketlenip artmaktadır. Rabbimiz bu hususu şöyle dile getirir.

"Mallarını Allah yolunda harcayanların hali, yedi başak bitiren ve her başağında yedi dane bulunan bir tohumun hali gibidir. Allah kime dilerse ona kat kat verir. Allah ihsanı bol olan hakkıyla bilendir." (Bakara 261)

Bu konu hakkında Mevlana "Ekin eken önce ambarı boşaltır, ama sonra hasılatı çok olur tohumu ambarda tutan ise sonunda onu farelere yem eder" buyurmuştur.

Peygamberimiz infak etmekle malda herhangi bir eksikliğin olmayacağını şöyle haber verir. "Şey vardır ki üzerine yemin ederek size teminat veririm. Sadakadan dolayı hiçbir kulun malı eksilmez. Zulme maruz kalıp sabreden kulun Allah izzetini artırır. Dilencilik kapısını açan kimse infakın Allah fakirlik kapısını açar." (Tirmizi - Zuhd)

-Allah'ın yardımına vesiledir: Bizim kullara elimizi uzatmamız, Rabbimizin bize el uzatmasına vesiledir. "Kim bir kulun dünyevi sıkıntısını giderirse, Allah da o kulun dünyevi ve uhrevi sıkıntılarını giderir. Kim zorda kalmış birini kurtarırsa Allah da onun dünyevi ve uhrevi zorluklarını giderir. İnsan insanın yardımında olduğu

müddetçe, Allah da o kulun yardımına koşar.’’ buyurmaktadır efendimiz(sav).

-Toplum içinde huzuru temin eder:Toplum içerisindeki ihtiyaç sahiplerinin tespit edilerek ellerinden tutulması, geleceğin huzur dolu dünyası adına yapılmış en güzel yatırımdır. Böylelikle çaresizlikten meşru olmayan yollara baş vurarak kargaşaya sebebiyet verecek hareketlerin , huzurun bozulmasının önü alınmış olur, yoksullar korunarak onlartın fena işler yapması ihtimali ortadan kalkar. Topyekün bir cemiyetin saadet ve huzuru fertlerin saadet ve huzuruna bağlıdır. Bugün fakirlerden kaçırıp vermeyenler, yarın on hatta yüz katını rüşvet olarak verseler ortaya çıkacak huzursuzlukları engelleyemeyeceklerdir.

- Sınıf ayrımını ortadan kaldırır: Zenginlerle fakirler arasındaki uçurumu kaldırır. Birbirleriyle sevgi ve saygı bağının kurulmasına sebep olur. Ve böylece sınıf ayrımı ortadan kalkar.

-Fazilet yarışına sebep olur: Peygamberimiz; ”veren el, alan elden üstündür.” buyurarak, böylece Müslümanlara yardım edilen değil, yardım edenin daha faziletli olduğunu bildirmiştir. Sıkıntı ve darlıkta Müslümanlardan gelen yardımla kişi sıkıntılarını atlınca çalışıp kazanma, alan değil, veren el olma yolunda yarışacaktır.

Fazilet yarışı deyince aklımıza Hemen Hz. Ebu Bekir ile Hz. Ömer efendilerimiz gelir. Hz.Ömer’ın Peygamberimiz (sav) tasadduğu emrettiği bir zamanda elinde bol miktarda mal vardı. ”İşte şimdi Ebu Bekir’i geçersem bugün geçerim.” dedi. Malının yarısını aldı gitti. Peygamberimiz(sav) ona “ailene ne bıraktın?” diye sordu. O da bunun bir mislini diye cevap verdi. O esnada Ebu Bekir geldi, elindeki malın hepsini getirdi. Aynı soruyu Peygamberimiz(sav) ona da sordu. O ise “Allah ve Resulünü” cevabını verince hayır yarışında Ebu Bekir’i ebediyen geçemeyeceğini anladı.

-İnfak edenlerin Allah gözlerine parlaklık, gönüllerine sevinç verir: İnfak eden insanlar Rabbin rızasını kazanma ve kardeşinin ihtiyacını giderdiği için hem dünyada hem de ahirette sevinç ve huzur içinde olur.

“Onlar kendi canları çekmesine rağmen yetime, esire sevdikleri yemeği yedirirler. Biz sırf Allah rızası için yediriyor, sizden bir karşılık ve teşekkürür beklemiyoruz. Çünkü biz suratsız çok kötü bir günden ötürü Rabbimizden korkarız. Allah da o günün şerrinden korumuş, yüzlerine parlaklık, gönüllerine sevinç vermiştir.”(İnsan 8-11) ayeti bize bunu müjdeler.

İnfaklarımızın İhsan Derecesine Ulaşması İçin;

1. Her şeyden önce infak ihlasla yani Allah rızası için yapılır. Temelinde Allah rızası gözetilmeden yapılan yardımlar Allah indinde makbul değildir. İnfakın içerisine riya, gösteriş veya çıkar duyguları karışıyorsa o ihlastan uzak olup Allah için olmaz. Bu tavırlar yapılan hayrın sevap ve faziletini götürür.

Rabbimiz bu konuda bizi ikaz ediyor.

“Malınızdan hayır adına ne harcarsanız kendi menfaatinizedir. Zira siz ancak Allah rızasını gözeterek verirsiniz. Böylece hayra dair ne verirsiniz onun tamamı tastamam olarak size ödenir. Hakkınız yenmez, size zulüm edilmez.”(Bakara 272)

Bir hadiste de Peygamberimiz(sav): ”Ateşin odunu yediği gibi kibir de bütün amelleri yer bitirir.”buyurmuştur.

2. Yardım yapılacak kişiler iyi seçilmeli, ihtiyaç sahibi olup olmadıkları iyice araştırılmalıdır. Nice ihtiyacı olmadığı halde dilencilik yapan, bunun aksine ihtiyaçlarını dile

getirmekten ¸ekinip, kimseye bir şey söyleyemeyen muhta¸lar vardır.

Allah(cc)”Sadakalarınızı o fakirlere verin ki ,onlar Allah yolunda ¸alışmaya koyulmuşlardır, öteye beriye koşup kazanamazlar. Dilenmekten ¸ekindikleri i¸in tanımayanlar onları zengin zanneder. Ey Rasulüm! Sen onları yüzlerinden tanırsın onlar iffetlerinden insanları rahatsız edip bir şey istemezler. Siz malınızdan bunlara ne harcarsanız muhakkak ki Allah onu hakkıyla bilir.”(Bakara 273)

3. Kendimizin kullanmadığı, işe yaramayan ihtiyacı görmeleyen şeyler verilmemelidir.

Kendimizin kabul etmeyeceği kalite ve miktardaki bir şeyi başkasına da vermemeliyiz.

Kur’an-ı Kerim’de “Ey iman edenler,kazandıklarınızın iyilerinden ve rızık olarak size ¸ıkardıklarımızdan hayra harcayın. Size verilse,

gözünüzü yummadan alamayacağınız kötü malı hayır diye vermeye kalkışmayın. Biliniz ki Allah zengin ve övmeye layıktır.”(Bakara267)

Bu konuyla alakalı olan hadis-i şerif de bize ikaz mahiyettedir.”Asr-ı saadette bazı kimseler hurma salkımlarından bir miktar getirip, Mescid-i Nebevi’ye bırakırlardı. Ondan fakirler alır ihtiya¸ giderirlerdi. Bir gün Allah Rasülü orda uygunsuz salkımlar buldu ve eline alıp “Şu sadakanın sahibi isteseydi daha temizini tasadduk ederdi. Yine bu sadaka sahibi kıyamet günü böyle kalitesiziyle mukabele göreceptir.”(Ebu Davut-Zekat)

4. Yapılan infak hi¸bir şekilde başa kakılarak yapılmamalıdır. Cenab-ı Hakk başa kakılarak yapılan yardımı mürsquo;min olmayanlar olarak vasıflandırıyor.

“Ey iman edenler! Allah’a ve ahiret gününe inanmadığı halde insanlara gösteriş olsun diye infak eden kimse gibi sadakalarınızı başa kakma ve eziyetle iptal etmeyin. Onun durumu üzerinde toprak olup, yağmur yağdığıında cascavlak kalan taş gibidir. Onlar kazandıklarından hi¸bir şeyde istedikleri gibi tasarruf edemezler. Allah kafirler güruhuna hidayet etmez.”(Bakara 264)

Mevlana Hazretleri bu konuyla ilgili olarak şu benzetmeyi yapar. ”Yoksul kişi cömertliğin aynasıdır.Sakın o aynaya karşı kırıcı sözler söyleyerek buğulandırma.”

5. Yardımın kü¸üğü büyüğü olmaz. Kişi az dahi olsa yaptığı yardımları kü¸ük görmemeli, kendini zorlayarak en üst seviyede yardımı hedeflemelidir. Efendimiz(sav) ”Kardeşini güler yüzle karşılaman dahi hi¸bir iyiliği hor görme.” buyurmuştur.

Zira Allah katında yapılan şeyin miktarı değil onu ortaya koyarken i¸inde bulunulan tavır ve durum önemlidir. Bediüzzaman’ın değerlendirmesi ile “İhlaslı bir zerre amel, ihlas olmayan binlerce amele tercih edilmelidir.” Onun i¸indir ki bir kase yoğurt Süleymaniye Camii’nden ağır gelir.

Yine Medine’nin şerefli ensarından Ebu Akil gelir aklımıza. ”Fakirliğine rağmen boynunda iple hamallık yapıyordu. Aldığı ü¸ beş dirhemi ikiye ayırıp bir kısmını muhta¸lara dağıtıyor diğer kısmını Allah Rasülü’ne getiriyordu. Onunla alay eden münafıklar onu horlayıp ”Allah’ın bu adamın sadakasına ne ihtiyacı var?” diyorlardı. Aynı kişiler zenginlere de riyakarlık damgasını yapıyorlardı. (İbn-i Kesir) Kur’an-ı Kerim onların bu ikili oynamalarına karşılık Ebu Akil’i överek ”Sadakalar konusunda gönüllü verenleri ve gü¸lerinin yettiğinden fazlasını bulamayanları ¸ekştirip alay edenler var ya işte Allah onları maskaraya ¸evirmiştir. Ve onlar i¸in elem verici azap vardır.” (Tevbe 79) ayetiyle herkesin gücü nispetinde infakta bulunabileceğini bildirir.

6. Yardım ertelenmemeli-ötelenmemelidir. Eldeki imkanlar nispetinde ihtiya¸ sahiplerine derhal yardım yapılmalı, zaman ge¸irilmemelidir. Çünkü

“Şeytan sizi fakirlikle korkutur (sadaka vermenizi istemez). Size ¸irkinliği ve hayasızlığı emreder….” ayeti bize şeytanın hayırlı işlerden vazge¸irme gayreti ¸inde olduğunu haber vermektedir.

7. Gizlilik prensibine dikkat edilmelidir. Zekat dışında(farz ibadettir, a¸ıklık esastır)yardım yapılırken gizlilik prensibine dikkat edilmeli, yardıma riya karıştırılmamalıdır. Zira ihsan ve ihlas ¸izgisinden ¸ıkmış olabiliriz. Bu konuda Allah ¸Eğer sadakaları gizler de onları ¸ylece fakirlere verirsiniz bu sizin i¸in daha hayırlıdır ve g¸nahlarınızdan bir kısmını ¸rtter.¸”(Bakara 271)

Peygamberimiz(sav) bu konuda ¸Sağ elinin verdiği sol eli duymayacak şekilde sadaka verenlerin ahirette arşın g¸lgesinde g¸lgeleneceğini haber verir.¸”(Tecrid 2/620) Nitekim şanlı tarihimizde sadakanın gizli verildiğine şahittir. Fatih zamanında camii avlularında sadaka taşları bulunurdu. Hayır sahipleri bu sadaka taşlarına hayırlarını koyar, giderler, oradan da ihtiya¸ sahipleri ,kimseler g¸rmeden ihtiya¸ları kadar alıp kullanırlardı. Ne veren el, ne de alan el bilinirdi.

Sahabe efendilerimizden ¸Mallarını gece-g¸nd¸z,a¸ık-gizli infak edenler yok mu? İşte onların Rabbleri katında ecir ve m¸kafaatları vardır ve onlara herhangi bir korku yoktur. Onlar hi¸bir zaman mahzun olmazlar.¸”(Bakara 274) ayeti gelince Hz . Ebu Bekir kırk dinarının onunu gece, onunu g¸nd¸z, onunu a¸ık, onunu gizli vermiştir. Hz. Ali de kırk dirheminin onunu gece, onunu g¸nd¸z, onunu a¸ık, onunu gizli vermiştir.

Yukarda saydığımız maddelere dikkat ettiğimiz s¸rece her t¸ sadaka, hayır, iyilik vs.¸i ihsanla yerine getirmiş oluruz.

Vakfın Mana ve ¸nemi

İslamda infak konusunun ne denli ¸nemli olduğu ve karşılığında Rabbin rızası, ¸nun hoşnutluğu ve ebedi hayatı kazanma arzusu kulları hayırda yarışmaya y¸neltmiştir. ¸yle ki bu infak konusuna verilen ¸nem toplumda sadaka-ı cariyeye bilincini geliştirmiş, vakıfların ortaya ¸ıkmasına sebebiyet vermiştir.

Vakıf terim olarak; durmak hapsedmek demektir. Vakıf, Allah rızası i¸in geliri toplumun hizmetine sunulmak ¸zere bir malın s¸rekli hayır maksadıyla bağışlanmasıdır. Hayırda yarışmak, ileriye gitmek ve yardımlaşmak İslam¸ın şiarlarından. İnsanlığın, toplumun yararına yapılan her iş dinimizce ¸v¸lm¸ş ve teşvik edilmiştir.

Bir bakıma vakıflar s¸rekli sevap kazandıran sadaka-ı cariyelerdir. Allah rızası i¸in insanlık adına hizmet veren her t¸ eserlerdir. İlim, eğitim m¸esseseleri, yol, k¸pr¸, ¸eşme ve k¸t¸phanelerdir.

Peygamber Efendimiz (sav)¸in sadaka-ı cariyeyi , dolayısıyla bir kısmıyla vakfı kapsayan şu hadis-i şerifi meşhurdur.

“Bir insan ¸nce ¸kişi hari¸ herkesin ameli kesilir. Sadaka-ı cariyeye(bırakan) veya istifade edilen ilim(bırakan) veya kendine dua edecek salih evlat.¸” (M¸slim-vasiyet)

İnsan sadaka-ı cariyeye adı altında yol, k¸pr¸, ¸eşme, okul, mescit, aşevi, hastane vs. gibi hizmetlerden faydalandık¸a bu hayra vesile olan hayır sahibinin amel defteri kapanmaz hayırları yazılmaya devam eder.

M¸sl¸manları vakıf anlayışına teşvik etme a¸ısından şu hadiste kayda değerdir. ¸ile mezarı kadar ¸şey takip eder. Ailesi, malı, ameli. Bunlardan ikisi geri d¸ner, biri baki kalır. Aile ve malı geri d¸ner, amelleri baki kalır.¸”(Buhari-Rikak)

İslam¸da ilk vakıf olarak dile getireceğimiz ¸nek Peygamberimize(sav) aittir. o

Medine'ye gelirken Neccaroğullarından bir arsa satın almış ve üzerine mescit yapılmasını sağlamıştır. Hicri ikinci yılda kendisine ait hurma bahçesini vakfedip gelirini İslam muhafazası için tahsis etmiştir. Fedek'teki hurmalığını yolculara, Hayber'deki hurmalığını da İslam'a vakfetmiştir.

Hz. Cabir(ra) "Muhacir ve ensar'dan imkan sahibi olup ta vakıfta bulunmayan tek kişi bilmiyorum." demiştir. Bu meyanda Hz. Ömer de sahip olduğu "Kasım" adındaki hurmalıkla ilgili vakfı pek meşhurdur. İslam'ın yayılmasına hizmet veren Daru'l Erkam da bu vakıflar arasındadır.

İslam tarihinde vakıflar eşitli ihtiyaçlara hizmet etmiştir. Fakirleri himaye etme, yolcuların ihtiyacını karşılama, yetimleri beryeme, talebelere burs, işsizlere iş bulma, ırak yetiştirme, borçlulara, mülksizlere yardım, bekarları evlendirme, medrese, han, camii, çeşme, yol, köprü gibi amme menfaatine hizmet eden müesseseler kurmak, ayakta kalmalarını sağlamak gayesiyle çok sayıda vakıflar kurulmuştur.

Vakıfların ifa ettiği hizmetin beryemeye işaret gerekir. Devlet ve dış gaileler sebebiyle zayıf ve yorgun devletlerde memur maaşlarını bile deyamaz olduğu durumlarda müesseseler ve vakıflar sayesinde hizmetlerini yermişlerdir.

Vakfın Önemli nemi

1. Vakfın gayesi Allah'ın rızasını kazanmaktır.
2. Vakıflar toplumda devletin ulaşamadığı muhtacın ihtiyacını gideren kurumlardır.
3. Vakıflar yoksul ile zengin arasında bir köprü vazifesi görür, ihtiyaçların vakıftan sağlayarak toplumsal ayrışmanın, sınıf ayrılığının önüne geçmektedir.
4. Maddenin ön plana çıktığı günümüz toplumlarının arasında kalan dul, hasta, engelli ve yetimlerin sığınabilecekleri en güvenli kurumlardır.
5. Din, dil, ırk ayrımı görmezden gelmek için her yaratılana kapılarını açan kurumlardır.
6. Vakıflar toplumumuzun sosyal yapısını genişleten, güçlendiren kurumlardır.
7. Vakıflar, insana dünyaya hayatının fani, ahiret hayatının baki olduğunun bilincini aşıl原因an kurumlardır.
8. Ferdîyetin ilâğı, bencilliği bertaraf ederek insana diğerkamılığı öğreten kurumlardır.
9. Toplumda Allah sevgisinin, ahiret inancının en somut belirtileridir.

Rabbim içinde bulunduğumuz maddeci topluma inat, infak ve vakıf devsturlarının her zaman hayatımızın vaz geçmez şiarı haline gelmesini, bu anlamda elimizde bulunan nimetlere anımızda ve gelecekte en güzel şekilde sahip çıkabilmeyi öğaltma gayreti içinde olmayı nasip eylesin.

Kaynaklar:

İslam Ansiklopedisi Cilt:21-22

Dini Kavramlar Sözlüğü

Güzel Ahlak Kitabı

İhya-u Ulumi'ddin (İmam-ı Gazali)

Kur'an-ı Kerim ve Meali Güzel İseren ŞEKER

Sözlüğü; Vaizi

[islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)